

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Teresa Suchecka

Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 września 2020 r. w B.

sprawy z odwołania J. K. (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o składki na FGŚP z tytułu zawartych umów zlecenia

na skutek apelacji wnioskodawcy J. K. (...)

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 lutego 2020 r. sygn. akt IV U 299/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od J. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 321/20

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 13 października 2017 r. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2016, poz. 963 z późn. zm.), w zw. z art. 9, 10 oraz art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. 2016, poz. 1256) stwierdził, dla płatnika składek J. K. z siedzibą w O. kwoty należnych składek na FGŚP za poszczególne okresy od stycznia 2014 r. do grudnia 2016 r. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że przeprowadzono kontrolę za okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2016 r. W trakcie kontroli ustalono, że płatnik zawarł umowy cywilnoprawne nazwane umowami o dzieło, w których powierzone do wykonania czynności są charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług, czyli umowy starannego działania i są typowe dla umowy zlecenia. Przedmiot umów wskazuje na wykonywanie powtarzalnych, podobnych i ciągłych działań wymagających szczególnej staranności, a nie stworzenie nowego lub przetworzenie istniejącego przedmiotu – dzieła. Przedmiotem umów było przygotowanie materiałów szkoleniowych, opracowanie i przeprowadzenie wykładu, a czynności wykonywane przez pracowników były usługami, świadczonymi na zasadzie starannego działania, nie zaś zindywidualizowanym dziełem.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył płatnik składek J. K. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w O., domagając się jej zmiany i ustalenia, że pomiędzy pracodawcą a pracownikami nie obowiązywała umowa zlecenia, a tym samym nie zaistniała podstawa podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu podnosił argumentację tożsamą z tą zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 26 lutego 2020 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że płatnik składek J. K. od maja 2008 r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w O.. Przedmiotem działalności wnioskodawcy jest świadczenie usług szkoleniowo – językowych, realizowanych poprzez prowadzenie szkół językowych na terenie trzech województw : (...), (...) i (...). W ramach prowadzonej działalności wnioskodawca zatrudnia lektorów języków obcych, w oparciu o umowy zlecenia oraz o dzieło, a od listopada 2015 r. w oparciu o umowy zlecenia. Przedmiotem umów o dzieło, zgodnie z ich pisemną treścią, było przygotowanie materiałów szkoleniowych, opracowanie i przeprowadzenie wykładu w określonym umową czasie. Zajęcia odbywały się w większości w godzinach popołudniowych, cyklicznie, ilość godzin przeprowadzanych zajęć była ustalana indywidualnie zgodnie z potrzebami klienta. Zajęcia językowe prowadzone były w kilkusobowych grupach, odbiorcami były dzieci w różnym wieku, a także dorośli, klienci indywidualni. Wysokość wynagrodzenia ustalana była według stawki godzinowej. Lektorzy na potrzeby prowadzenia lekcji przygotowywali pomoce dydaktyczne oraz konspekty zajęć.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że wszelkie sprawy prowadzone przed tut. sądem, a związane z odwołaniami płatnika składek od decyzji ZUS w przedmiocie podlegania poszczególnych ubezpieczonych obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym zostały prawomocnie rozstrzygnięte. Ubezpieczeni podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywanych umów zlecenia, a nie umów o dzieło (dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 22 listopada 2018 roku, IV U 278/18, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 12 września 2019 roku, III AUa 302/19).

Spór w niniejszej sprawie dotyczył ustalenia, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych zasadnie stwierdził, że płatnikowi składek J. K. należało naliczyć składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w związku z błędnym ustaleniem jako podstawy świadczenia pracy umów o dzieło, a nie umów zlecenia.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, do zakresu działania Zakładu należy między innymi wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W myśl art. 32 cyt. ustawy, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy powołał przepis art. 6 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, który ustanawia obowiązkowe objęcie ubezpieczeniem emerytalno-rentowym osób fizycznych, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę m.in. na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia (tzw. zleceniobiorców). Osoby te - zgodnie z art. 12 ust. 1 ww. ustawy - podlegają również obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu. Przepis art. 13 pkt 2 ustawy systemowej stanowi, iż zleceniobiorcy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Z art. 36 ust. 1 w zw. z ust. 2 ustawy systemowej wynika natomiast obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych przez płatnika składek każdej osoby objętej obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi.

Z kolei zgodnie z art. 10 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych pracownikiem jest osoba fizyczna, która zgodnie z przepisami polskiego prawa pozostaje z pracodawcą w stosunku pracy lub jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę nakładczą albo wykonuje pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której, zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 i 1495), stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo wykonuje pracę zarobkową na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną, spółdzielnią kółek rolniczych lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną - jeżeli z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, z wyjątkiem pomocy domowej zatrudnionej przez osobę fizyczną. Zgodnie z art. 29 wspomnianej ustawy składkę na Fundusz ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Sąd pierwszej instancji ocenił, że skutkiem prawomocnych rozstrzygnięć w sprawach dotyczących podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jest ustalenie należnych składek na FGŚP. Tytułem przykładu sąd wskazał prawomocnie zakończone postępowanie prowadzone pod sygnaturą IV U 278/18 przed Sądem Okręgowym w Olsztynie (przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku w toku postępowania apelacyjnego, pod sygn. akt III AUa 302/19) gdzie stwierdzono, że prawidłowo wydano decyzję o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia.

Sąd Okręgowy rozpoznając niniejszy spór miał zatem pełną podstawę do uznania za prawidłową zaskarżoną decyzję o wysokości składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Biorąc bowiem pod uwagę ustalenie, że ubezpieczeni wykonywali swoje czynności na podstawie umowy zlecenia, a nie umowy o dzieło, należy wskazać, że do tej sytuacji będą miały zastosowanie przepisy prawa materialnego przedstawione wcześniej.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł J. K., zaskarżając go w całości i zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na pominięciu istotnych okoliczności wskazywanych przez skarżącego na wcześniejszym etapie postępowania, a ponadto naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z tym, że sąd dokonał błędnej oceny zebranego w przedmiotowej sprawie materiału dowodowego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i merytoryczne rozpatrzenie sprawy przez sąd odwoławczy, poprzez uchylenie zaskarżonej decyzji w całości zgodnie z treścią odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. J. K. wniósł również o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, a z ostrożności również o nieobciążanie go kosztami postępowania na rzecz strony przeciwnej.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona gdyż podnoszone w niej zarzuty nie podważają trafności zaskarżonego wyroku.

Skarżący zarzucał sądowi pierwszej instancji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia poprzez pominięcie istotnych okoliczności, przy czym nie wskazał jakie okoliczności istotne zostały pominięte przy wyrokowaniu.

Podkreślić należy, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot postępowania wyznacza decyzja organu rentowego od której wniesiono odwołanie. Oznacza to, że przeniesienie sprawy na drogę sądową poprzez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych. Poza tymi okolicznościami spór sądowy istnieć nie może, gdyż w postępowaniu przed sądem odwołujący może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował.

Mając powyższe na względzie stwierdzić należy, że skoro w zaskarżonej decyzji organ rentowy ustalił płatnikowi składek J. K. kwotę składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych należną za okres od stycznia

2014 r. do grudnia 2016 r., to tylko w tym zakresie sprawa podlegała rozpoznaniu przez sąd pierwszej instancji. Jest poza sporem w sprawie, iż w wyniku przeprowadzonej kontroli działalności gospodarczej firmy (...), organ rentowy stwierdził, że płatnik zawierał umowy cywilnoprawne nazwane umowami o dzieło, które w rzeczywistości były umowami starannego działania tj. umowami zlecenia. W tym przedmiocie ZUS wydał decyzje stwierdzające, że osoby z którymi J. K. zawierał umowy o dzieło podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu) z tytułu wykonywania umowy zlecenia i ustalił podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe) za okresy objęte decyzjami. Od decyzji dotyczących objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym konkretnych osób J. K. złożył odwołania, które były przedmiotem odrębnych postępowań przed Sądem Okręgowym. Z uwagi na to, że zaskarżona decyzja obejmuje składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, które wynikają z kwestionowanego przez płatnika tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie umów zlecenia, zasadnie sąd pierwszej instancji zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia spraw, których przedmiotem było podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (postanowienie z 11 kwietnia 2018 r.).

Z ustaleń sądu wynika, iż 39 spraw w których odwołanie złożył J. K., kwestionując tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym, wynikający z przyjętej przez organ rentowy umowy o świadczenie usług (umowy zlecenia) zostało prawomocnie zakończonych oddaleniem odwołania (k. 53, 54, 55, 56). W tych okolicznościach kwestionowanie przez skarżącego w niniejszym postępowaniu tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym wynikającym z umowy zlecenia i twierdzenie, że strony łączyła umowa o dzieło, nie może przynieść spodziewanego rezultatu. Sąd jest związany prawomocnymi wyrokami w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym i w postępowaniu niniejszym nie może czynić odmiennych ustaleń.

W świetle przedstawionych okoliczności sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował prawo materialne przyjmując w oparciu o przepis art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, że osoby wykonujące pracę m.in. na podstawie umowy zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalno-rentowych oraz wypadkowemu (art. 12 ust. 1 ww. ustawy).

Z obowiązkiem podlegania ubezpieczeniom społecznym łączy się obowiązek odprowadzania składki na ubezpieczenia społeczne, a także składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Poboru składek na Fundusz dokonuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych (art. 30 ust. 1 ustawy z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy Dz. U. 2020.7 t.j.), a składkę ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe – art. 29 ustawy.

Mając na względzie powyższe, apelacja jako bezzasadna na mocy art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 10 ust 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawach opłat za czynności radców prawnych.